

KUNSTFORENINGENS HISTORIE FOLDES UT

INTERVJU AV GUSTAV S. BORGERSEN (25.05.2018 07:03 | SIST ENDRET: 26.05.2018 15:59)

Nå på søndag åpner et omfattende utstillingsprosjekt i Trondhjems Kunstforening. Frem til og med 17. juni kan besøkende oppleve «Åpent hus». Utstillingen er et resultat av to år med dugnader og såkalte kunnskapsverksteder og forandrer seg gjennom utstillingsperioden, som et dynamisk samarbeid mellom kunstforeningen, dens medlemmer og øvrige besøkende. Kurator for prosjektet har vært kunstforeningens egne Rebeka Helena Blikstad, i samarbeid med co-kurator Enrique Roura. Utstillingsprosjektet har blitt en kompleks utforskning av huset i Bispegata 9A, gjenstander, lokalhistorie, sammenflettede historier til kunstinstusjoner i Trondheim og vil fortsette under utstillingsperioden å søke etter svar på ubesvarte spørsmål.

Rebeka Helena Blikstad: Da Trøndelag brann- og redningstjeneste gjennomførte tilsyn av huset våren 2016, ble det klart at vi stod overfor en omfattende opprydningsjobb for å sikre bygget etter dagens sikkerhetsstandard. Elena Perez hadde akkurat tatt over som daglig leder for Trondhjems Kunstforening tidligere dette året. Hun oppdaget etterhvert at det befant seg kunst, gjenstander og historiske dokumenter på loftet. Da fikk hun ideen om å åpne huset og arrangere en utstilling med materialet, og inviterte meg med som kurator. Som kunstforening har vi en betydelig ressurs i alle våre medlemmer og de har bidratt gjennom flere dugnader. Skolepulter, musikkinstrumenter, ødelagte gjenstander, tusenvis av postkort og fire og et halvt tonn papir stod lagret rundt omkring i det fleretasjes bygget og rammeverkstedet. Vi har kastet enorme mengder skrot, men i vellet av verdiløse gjenstander dukker det opp gjenstander og dokumenter ingen av oss visste at befant seg her. Gjenstander som forteller om et bygg fra 1853 og en kunstforening som har flyttet mellom flere adresser siden opprettelsen i 1845.

ArtScene Trondheim: For selve bygget ble opprinnelig opprettet som residens for biskopen i Trondheim?

RHB: Ja, det stemmer, dette var både boligen og arbeidsstedet hans. Og det er litt artig at gjennom en rekke funn har vi kommet frem til at dette også, på samme tid, må ha fungert som kontorlokaler for den daværende stiftsdireksjonen, som i tillegg til biskopen også inkluderte stiftamtmanden, altså fylkesmannen, i det sørlige Trøndelag. Det sier seg nesten selv at når både biskop og stiftamtmand holder til i samme hus, er det en bygning der mange viktige beslutninger er truffet.

AST: Og flere viktige utdannelses- og kulturaktører har holdt til i dette huset?

RHB: Høgskolen Dronning Mauds Minne hadde tilhold her fra 1947 til 1976 og byens kommunale musikkskole mellom 1976 og 1989. Skolepultene kan stamme blant annet fra denne aktiviteten. Og her kommer det også frem mange småhistorier: I det nåværende Cafe Ni Muser har det vært holdt morgenbønn, for utdanningen av pedagoger skulle skje på kristent grunnlag, mens i utstillingslokalene vi benytter oss av i andreetasje har det vært flere huskonserter der forventningsfulle barn og unge har hatt sine debutkonserter. Slike historier dukker opp, ofte i form av minner hos medlemmene og besøkende som nå er voksne, men som kanskje har besøkt huset i helt andre ærender i årene før kunstforeningen tok over huset i 1997.

AST: Her kommer jo virkelig en av de mer komplekse historiene fra byens kunsthistorie inn: Opprettelsen av Trondheim kunstmuseum, som overtok kunstforeningens massive bygning og hele samlingen, slik at en samlingsløs kunstforening måtte flytte inn i de nåværende lokalene. Dette pratet jeg jo med kommunens Kjersti Lerseth, (kunstrådgiver i kommunen gjennom 25 år journ.anm.) om i fjor høst i et lengre [intervju](#). Når dere nå rydder opp i kunstforeningens saker må det jo komme tydelig frem hvor sammenflettet historien om Kunstforeningen og Kunstmuseet er?

RHB: Helt klart. Svært mange gjenstander her er jo fra 1997 og senere, men spørsmål melder seg om en rekke kunstverk som har dukket opp som daterer seg fra før dette. Jeg har stilt meg spørsmålene «Hvorfor har kunstforeningen dette her? Hvorfor ble det ikke med da samlingen ble overført til kunstmuseet?».

Blant Kunstforeningens eiendeler (og der hvor ArtScene Trondheim leier kontor siden november 2016, journ.anm.) står nærmere tyve meter med bøker, der store deler tilhørte den norske legen og kunstsamlere Kristen B. Eik-Nes (1922 - 1992). I forbindelse med hans død ble den omfattende Eik-Nes-samlingen - som preges av klare preferanser med særlig vekt på sør-amerikansk og japansk kunst - gitt til Kunstforeningen. Kunstforeningens Kathrine H. S. Skarholt har fått ansvaret for katalogiseringen av det som står hos kunstforeningen.

Kathrine H. S. Skarholt: Dette er jo som nevnt en periode der ekstremt mye skjedde. Knutepunkt-institusjonen Trondheim Kunstmuseum var vedtatt opprettet og Eik-Nes-samlingen ble fordelt på den måten at det kommende kunstmuseet overtok kunstgjenstandene, mens vi i Kunstforeningen satt igjen med de bøkene som ikke ble gitt til byens universitetsbibliotek og folkebiblioteket.

AST: De bøkene dere besitter er i stor grad kataloger og kunstbøker, og mye fra Japan, stemmer det?

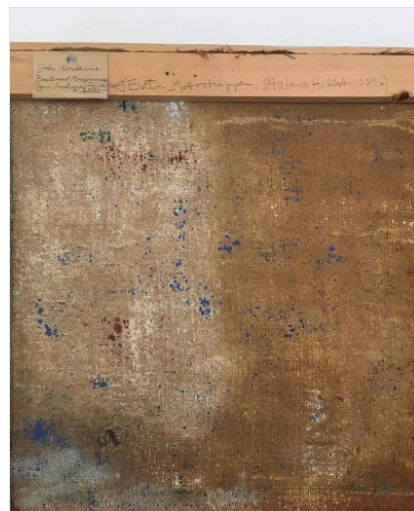
i bakgrunnen.

KHSS: Ja. Men slik disse bøkene var registrert da jeg tok fatt på dette så alt ut til å ha tilhørt Eik-Nes. Dette stemmer ikke. Mye vet vi faktisk ikke hvor dette opprinnelig har kommet fra og Eik-Nes-bøkene registrerer jeg nå i forbindelse med utstillingen. Jeg har blitt kjent med Eik-Nes i dette arbeidet. Jeg kan plukke opp en bok, se hva den handler om og tippe om det var hans eller ikke, basert på de klare preferansene og interessene hans. Det har vært en slags gjettelek å anslå hvilke som er fra Eik-Nes, for så å åpne boken og se Ex-libris-merket som bekrefter antagelsen. Han var åpenbart en karismatisk type.

Kunstforeningen har over mange tiår abonnert på publikasjoner fra MoMA i Tokyo. Vi sitter på en rekke publikasjoner herfra helt tilbake til 1950-tallet. Dette var en periode da Eik-Nes gjesteforeleste på universitetet i Tokyo og det er rimelig å anta at det var han som tegnet dette abonnementet som senere, etter hans død, har blitt overført til oss. Kompleksiteten i disse gjenstandshistoriene, fordelingssakene og spenningen mellom nye og gamle institusjoner gjenspeiles godt om man bare følger Eik-Nes-linjen.

AST: Dere har også funnet dias-bilder av Eik-Nes?

KHSS: Disse vil man kunne bla seg gjennom på utstillingen, ja. Det viser Eik-Nes som holder kunstgjenstander i sitt eget tidstypiske hjem og som viser ham på kontoret, med bøkene

AST: Rebeka Blikstad, har du noen gode eksempler på andre gjenstander dere har funnet som har fått dere til å stille spørsmål?

RHB: Det dukket blant annet opp et stort maleri. Det viste seg å ha vært stilt ut på kunstforeningens desemberutstilling i 1992 og er malt av kunstner og kritiker Tommy Olsson. Jeg har vært i kontakt med ham i forbindelse med dette funnet. Han kunne fortelle meg at verket ble donert bort til samlingen fordi han etter endt utstillingsperiode ikke hadde mulighet til å frakte det med seg ned til Oslo med flyttelasset sitt. Han har faktisk kontaktet museet i senere år, etter at samlingen altså skiftet hender, og spurt etter verket. Museet hadde ikke noe svar på hvor det var blitt av. Her kommer nettopp spørsmålet «Hvorfor har vi dette?» opp.

Et annet eksempel er plakaten fra da Joseph Beuys hadde utstilling i Trondheim i 1982, som henger her i gangen på Kunstforeningen. Jeg har alltid antatt at selve utstillingen bare var verker som ble fraktet hit, men da jeg jobbet ved Kunstmuseet så jeg fotografier av Joseph Beuys som står og monterer her i Bispegata, i de lokalene som Kunstmuseet overtok. Slik dokumentasjon konkretiserer noe, synes jeg. Det stod så klart for meg både at kunstforeningen hadde holdt til i det store museumsbygget og at Trondheim ikke var en helt ubetydelig kunstby på begynnelsen av 1980-tallet, hvor kunstforeningen også spilte en viktig rolle. Denne rollen, rent historisk sett, kom derfor mye mer tydelig frem for meg i dette arbeidet. Så med Åpent hus ønsker vi å presentere og bygge opp en identitetshistorie for både foreningen og bygget.

AST: Du må ha fått noen personlige favoritter blant alle funnene?

RHB: Selvfølgelig. Når du jobber så tett over så lang tid med diverse gjenstander du ønsker svar på hva er, hvem tilhører, hvordan har kommet hit, så skapes et slags forhold til tingene. Det er svært mange gjenstander med både historisk og estetisk verdi. En av mine klare favoritter er skissebøkene til Astri Aasen (1875 - 1935). Som mange kvinnelige malere holdt hun seg til motiver som interiører og portretter. Litt som det var forventet av kvinnelige billedkunstnere for hundre år siden. Men i disse skissebøkene avslører hun en stor interesse for geometriske former. De er studier i rent abstrakt form, kan man si. I de tidligste tegningene er hun bare 14 år og imponerende flink. Disse skissebøkene er virkelig kunstverk i seg selv! De er svært gode eksempler på gjenstander som både har høy historisk og estetisk verdi.

En annen favoritt er en nydelig tegning av en jente med et stort stykke vannmelon. Jeg bestemte meg raskt, helt uten å vite hvem som hadde utført det, for at det skulle med i utstillingen. Det var faktisk det første verket jeg var helt bestemt på. Jeg la det til side og fortsatte letingen. Det var først under et kunnskapsverksted at et observant medlem merket seg en svak signatur i blyant på baksiden. Det viser seg at det er tegnet av den danske maleren Georg Jacobsen (1887 - 1976)!

AST: Når du nevner dette med å se fotografier av Joseph Beuys i Trondheim, begynner jeg jo å lure på hvor godt dokumentert kunstforeningens utstillingsaktivitet er. Særlig i billedlig form, som med fotografisk utstillingsdokumentasjon.

RHB: Årsberetningene fra kunstforeningen - særlig de tidlige - var veldig solide, virkelig forseggjorte. Her finnes det oversikter og lister, men også gode fagtekster og kunstfaglig interessante opplysninger. Det er noe bildedokumentasjon, men selvfølgelig ikke av alle verker. Det betyr at når jeg leser en liste over kunstverk, så vet jeg ikke nødvendigvis hvordan dette verket eller gjenstanden som står beskrevet egentlig ser ut. Det er en slags paring av informasjon som foregår nå. En jakt på informasjon og historier, som tar utgangspunkt i konkrete gjenstander og kunstverk. Jubileumsbøkene er også en god dokumentasjon. Alle årsberetningene og jubileumsbøkene står utstilt under Åpent hus sånn at interesserte kan få kikke i dem.

AST: Nettopp, og dette arbeidet vil fortsette under utstillingsperioden, som jeg forstår? I form av et såkalt «kunnskapsverksted»? Kan du kommentere hvordan du har organisert utstillingen?

RHB: Ja. Det ble raskt klart at vi må mobilisere medlemmene og befolkningen for å finne svar. I tillegg til en mengde gjenstander, bilder, dokumenter, oversikter og planer som vil bli stilt ut, vil en del av utstillingen være et fortsettende kunnskapsverksted der den besøkende kan bidra med å utveksle kunnskap med oss.

Et eksempel er et maleri vi fant, helt uten signatur eller annen info. Så finner vi et postkort som viser et maleri som er nokså likt. På postkortet stod det «Kurt Edwin Blix Hansen». Så tok jeg kontakt med ham og spurte om han husker å ha malt det. Han sa at det nok kunne stemme, men han var ikke sikker. Så var det først under et kunnskapsverksted at en av medlemmene umiddelbart gjenkjente maleriet og sa –Det må jo være Kurt Edwin Blix Hansens maleri!. Det handler om å komme sammen, registrere og få samlet inn noe av den enorme kunnskapen som medlemmene og andre personer besitter. Kunnskapsverkstedet i utstillingen vil vise blant annet verk vi er usikre på, der den besøkende kan tilføre mer informasjon. Vi vil også ha en minnebok liggende fremme, der folk kan skrive ned små og store historier om enten bygget eller Kunstforeningen.

AST: Dette blir altså å regne som et kunstnerisk research-arbeide, der medlemmene og besøkende selv bidrar og der resultater av funnene inkluderes og blir en del av verksutvalget.

RHB: Ja, dette er et prosjekt som virkelig har blitt til over tid og som vil utvikles underveis sammen med publikum. Selve utstillingsperioden har vi tenkt mye på, og vi har kommet frem til at Åpent hus virkelig må bety å åpne opp det meste. De besøkende vil ha tilgang til loftet, biblioteket og til kontorlokalene, slik vi som jobber her bruker det. På kjøkkenet for eksempel har vi jo en stor signaturvegg som viser underskriftene til mange som har stilt ut her. Den har publikummere

vanligvis ikke tilgang til. Folk kan komme innom for en prat, for å sette seg ned og fordype seg i alt materialet, for å studere arkitekturen eller oppdage rom de ikke har sett før.

Det er i loftsetasjen at utstillingens co-kurator Enrique Roura har hatt ansvaret. Roura har bakgrunn som arkitekt og har en master i kunst fra NTNU. Loftsrom er ofte steder man ikke oppholder seg, det er mørkt, kaldt og støvete. Det blir brukt som lagringsplass og akkumulerer ting. Arkitektonisk sett er det derfor et meget interessant sted for det endres ikke i særlig stor grad over tid. Loftsarealet vil være et eget utstillingsrom hvor Roura har gjort kunstneriske inngrep med gjenbruk av materialer og gjenstander for å fremheve opprinnelige bjelker og bærende konstruksjoner. Her har vi for eksempel funnet alle dørene som er skiftet ut i bygget gjennom tidene. Om man organiserer disse kronologisk, ser man en utvikling fra dører i massivt tre, til enklere dører med glass, til dagens løsning uten dør, men åpne, luftige rom. Bare ved å følge dørene altså, kan man finne en særegen historie om dette bygget. På selve åpningsdagen vil det dessuten foregå en samtale om det å vise samtidskunst i slike eldre bygg, mellom byantikvar Mette Bye og Marianne Hultmann, leder for Oslo Kunstforening. Mens 10. juni vil kunsthistoriker Gunnar Danbolt forelese om I.C Dahl og etableringen av kunstforeningene i Norge.

Under hele utstillingsperioden vil det være åpent hver eneste dag, fra mandag til søndag, noe vi vanligvis ikke har. Vi ønsker å gi folk tilgang til huset og vise noe av det vi selv ikke vet nok om, i håp om at kanskje andre kan bidra med å fylle hullene i vår egen historie.

Åpent Hus, Trondhjems kunstforening,
27. mai - 17. juni 2018

Med verker av Kurt Edwin Blix Hansen, John Nordhuus, Kari Vikki, Georg Jacobsen (1887 - 1976), Tommy Olsson, Oliver Sylthe, S. Lyngnes, guttengut, Vibeke Jensen, Jan O, Astri Aasen (1875 - 1935), Johan Urban Bergquist, Guttorm Nordø, Lars Petter Eliassen, Alex Booker, Bruno Lundstrøm

Samt flere uregistrerte verk.

Kuratert av Rebeka Helena Blikstad, co-kurator Enrique Roura

[Subscribe to comments](#)